

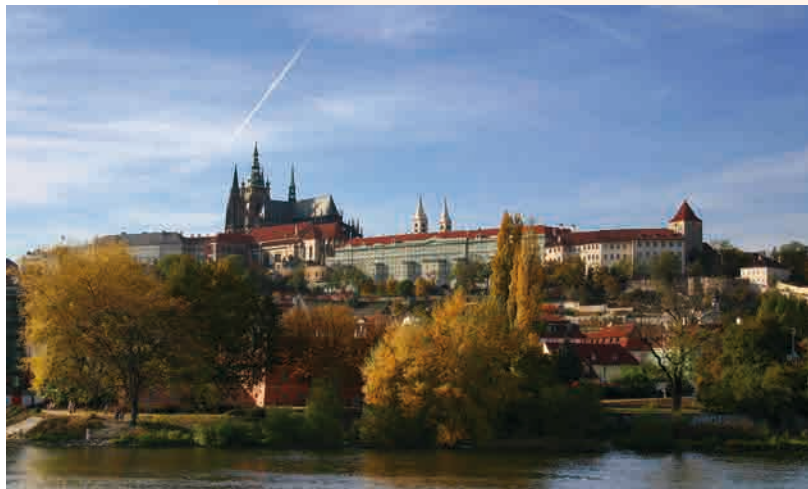
Sybe Schaap

Sybe Schaap is lid van de Eerste Kamerfractie van de VVD en daarnaast buitengewoon hoogleraar Water Policy and Governance. Hij publiceert veel over politieke en filosofische onderwerpen. Van zijn hand verscheen onlangs 'Het rancuneuze gif: de opmars van het onbehagen' (Uitgeverij Damon, 2012), waarin hij de onvrede die er bij mensen leefde en nog steeds leeft in een politiek-historisch kader plaatst.

Ben Vriesema is
redacteur van Kleio.

Welk nut heeft geschiedenis volgens u?

Ik weet niet of 'nut' het beste criterium is, wellicht is 'zin' beter. Voor mij is het een combinatie van een aantal zaken. Enerzijds het begrijpen van het verleden als herkomst van het heden. Anderzijds een respecteren van de dieper liggende lagen en patronen van onze cultuur en instituties, zodat we beseffen wat zorgvuldig moet worden gekoesterd: een conservatieve houding dus.

Wat is voor u een belangrijke lieu de mémoire?

De Sint-Vituskathedraal in Praag: een en al grootse stijl, het religieuze hart van een duurzame cultuur.

Kunt u zich nog veel herinneren van de geschiedenislessen in het middelbaar onderwijs?

Ik kan me veel herinneren: de lessen hebben me enorm gevormd en ook een diep gewortelde nieuwsgierigheid meegegeven. De oude Griekse geschiedenis (waaronder de mythologie) sprak me het meest aan, evenals de moderne Europese geschiedenis (met name de brede context van de Tweede Wereldoorlog, alsmede de voorzetting in het communisme).

Welke historische persoon spreekt u het meeste aan?

De eerste president van Tsjecho-Slowakije, Masaryk. Een gewone jongen uit het volk, maar tevens intellectueel en staatsman, die een moderne staat heeft weten te vormen met voldoende rechtstatelijke substantie.

Wat is volgens u het belangrijkste in het geschiedenisonderwijs?

Zoveel feiten en dieper liggende verbanden leren kennen en verstaan, dat de doorwerking van de geschiedenis in de eigen tijd duidelijk wordt.

Welke historische studie of welke historische roman maakte de meeste indruk op u?

Een recente studie: Goelag van Anne Applebaum. Zij maakte gebruik van vrijgekomen archieven in Rusland, wat een beklemmend beeld oplevert van het Stalinisme. Het boek is een ideale aanvulling op een filosofische analyse van het Stalinisme.

Met welke historische persoon zou u uzelf willen vergelijken?

Masaryk, een politicus die zich profileerde als bestuurder, boven de partijen kon staan en heel goed beseftte hoe een klein land in het internationale krachten spel moet meespelen; ten slotte iemand die niet meeging met hypes, maar oog had voor de lange termijn. (Mijn interesse in Oost-Europa komt voort uit de vele contacten die ik daar heb opgebouwd sinds de Praagse Lente, onder meer met Charta '77 en dissidenten in Roemenië).

Als u morgen een historisch onderzoek zou mogen beginnen, wat zou dan het onderwerp zijn?

De nawerking van het Marxisme (nadat het communistische stelsel en de marxistische ideologie ten gronde zijn gegaan). Waarschijnlijk ga ik deze studie aan.

Denkt u dat de historische canon nut heeft voor het geschiedenisonderwijs?

Het is mij te veel gestuurd, te veel top-down; het laat te weinig verantwoordelijkheid aan de docent.

Wat is de meest recente 'historische sensatie' die u heeft gehad?

Een bezoek aan de Aya Sofia in Istanbul.

Wat is uw dierbaarste bezit van historische waarde?

Moeilijk te beantwoorden: mijn meest dierbare historische bezit zit in mijn hoofd in de vorm van een aantal beeldherinneringen.

Welke historische film heeft de meeste indruk op u gemaakt?

Das Leben der Anderen. Het geeft perfect weer hoe het leven in de totalitaire DDR was (vergelijkbaar met de andere communistische landen, zoals het mij zeer goed bekende Tsjecho-Slowakije). De film laat ook zien dat er zelfs daar nog ruimte was voor moraal en verantwoordelijkheid. Met andere woorden, het totalitarisme was geen afdoend excuus om je maar bij de feiten neer te leggen.

'De geschiedenislessen hebben me enorm gevormd en ook een diep gewortelde nieuwsgierigheid meegegeven'

Hoe vindt u dat geschiedenisonderwijs aan een middelbare school moet worden gedoceerd?

Uiteraard met inhoudelijke feiten, maar dan meegenomen in beeldende verhalen (dus wel het tegendeel van de postmodernistische verhalen). Deze blijven de leerling bij en hebben een doorwerking in het verdere leven. Geschiedenisonderwijs moet in ieder geval niet te sterk moraliserend zijn, die neiging heeft iedereen van nature al genoeg: historisch inzicht (inzicht een beetje letterlijk bedoeld) moet op deze natuur corrigerend en verdiepend inwerken. ■